

GENESIS

Seper Beresit

GENESIS

De achtergrondwereld van Genesis

- ❖ De **Exodus** en de **Egyptische cultuur** is van groot belang voor de studie van *Genesis*
- ❖ **Israel in Egypte, keek met heel andere ogen naar de wereld dan de moderne mens...**
- ❖ Egypte was de moederschoot waarin Jahweh Israel heeft 'groot' gebracht (wereldbeeld!)
- ❖ De strijd van Jahweh om zijn volk te verlossen, was een strijd *tegen* 'de goden' van Egypte
- ❖ 3 x 3 machtige daden, gericht tegen 'de goden' van de wateren, de aarde en de hemel
- ❖ ***Er heerst in het OMO geen onderscheid tussen de materiële en de geestelijke wereld***
- ❖ **De dienst aan de goden** ➡ het raamwerk dat de Egyptische samenleving **bijeen houdt**
- ❖ De scheppingsverhalen ➡ gaven uiting aan de waarden van de Egyptische cultuur
- ❖ De rituelen ➡ hun dagelijkse bijdrage om de werkzaamheid van de goden te verzekeren
- ❖ De dagelijkse dienst aan de goden moest 'chaos' voorkomen en hun welzijn verzekeren

GENESIS

De achtergrondwereld van Genesis

'...zeg tot hen: zo zegt Jahweh de Heer: op de dag dat Ik Israel uitverkoos, zwoer Ik een eed aan het nageslacht van het huis van Jakob en Ik maakte Mij aan hen bekend in het land Egypte; ja, Ik zwoer hun een eed en zei: Ik ben Jahweh, uw God.

Op die dag zwoer Ik hun, dat Ik hen uit het land Egypte zou leiden naar een land dat Ik voor hen uitgezocht had, vloeiende van melk en honig; een sieraad is het onder alle landen.

En Ik zei tot hen: laat ieder de gruwelen, waarop zijn ogen gevestigd zijn wegwerpen; verontreinigt u niet met de afgoden van Egypte. Ik ben Jahweh, uw God.

Maar zij waren weerspanning tegen Mij en wilden naar Mij niet luisteren; niemand wierp de gruwelen, waarop zijn ogen gevestigd waren weg, en de afgoden van Egypte verlieten zij niet, zodat Ik overwoog mijn grimmigheid over hen uit te storten, mijn toorn ten volle over hen te brengen in het land Egypte.

Maar Ik heb gehandeld ter wille van mijn naam, om die niet te ontheiligen voor de ogen van de volken in het midden waarvan zij woonden, waaraan Ik Mij voor hun ogen bekendgemaakt had door hen uit het land Egypte te leiden. **Ik leidde hen uit het land Egypte en bracht hen in de woestijn.** (Ezech.20:4-10)

❖ Het 'vervolgverhaal' aan de voet van de berg Sinai is inmiddels bekend...

GENESIS

De achtergrondwereld van Genesis

‘Toen het volk zag dat het lang duurde voor Mozes van de berg afdaalde, kwam het volk bijeen bij Aäron, en zij zeiden tegen hem: Sta op, maak voor ons ‘goden’ die vóór ons uit gaan, want die Mozes, de man die ons uit het land Egypte geleid heeft – wij weten niet wat er met hem gebeurd is. En Aäron zei tegen hen: Ruk de gouden ringen die uw vrouwen, uw zonen en uw dochters in hun oren hebben, af, en breng ze bij mij. Hij nam ze van hen aan, ...en maakte een gegoten stierkalf. Toen zeiden zij: Dit zijn uw ‘goden’, Israëel, die u uit het land Egypte geleid hebben. ...en Aäron kondigde aan: Morgen is er een feest voor Jahweh!’
(Ex.32:1-6 selectie)

❖ Context van de geschiedenis van het gouden stierkalf

Mozes afwezigheid

‘Aaron zal voor u tot het volk spreken en zo zal hij u tot een mond zijn en gij zult hem tot God zijn!’
‘Jahweh echter sprak tot Mozes: Zie, Ik stel u als God voor Farao; en uw broeder Aaron zal uw profeet zijn.’
(Ex.4:16;7:1)

- ❖ **Israel is alleen** ➔ alle volkeren in het OMO wensen ‘hun goden’ aanwezig in hun midden
- ❖ Israel bouwt een gouden stierkalf om ‘Jahweh’ in hun midden uit te nodigen!
- ❖ **Het gouden stierkalf representeert hoe zij Jahweh de ‘Scheppergod’ zien...**

GENESIS

De achtergrondwereld van Genesis

‘Toen het volk zag dat het lang duurde voor Mozes van de berg afdaalde, kwam het volk bijeen bij Aäron, en zij zeiden tegen hem: Sta op, maak voor ons ‘goden’ die vóór ons uit gaan, want die Mozes, de man die ons uit het land Egypte geleid heeft – wij weten niet wat er met hem gebeurd is. En Aäron zei tegen hen: Ruk de gouden ringen die uw vrouwen, uw zonen en uw dochters in hun oren hebben, af, en breng ze bij mij. Hij nam ze van hen aan, ...en maakte een gegoten stierkalf. Toen zeiden zij: Dit zijn uw ‘goden’, Israëel, die u uit het land Egypte geleid hebben. ...en Aäron kondigde aan: Morgen is er een feest voor Jahweh!

(Ex.32:1-6 selectie)

- ❖ Het gouden stierkalf ➔ **de stiergod Apis**, het medium van **de scheppergod Ptah**
- ❖ Op de rug van Apis zou de ‘geest of de ‘ba’ van de scheppergod Ptah, zich openbaren

GENESIS

De achtergrondwereld van Genesis

‘Toen het volk zag dat het lang duurde voor Mozes van de berg afdaalde, kwam het volk bijeen bij Aäron, en zij zeiden tegen hem: Sta op, maak voor ons ‘goden’ die vóór ons uit gaan, want die Mozes, de man die ons uit het land Egypte geleid heeft – wij weten niet wat er met hem gebeurd is. En Aäron zei tegen hen: Ruk de gouden ringen die uw vrouwen, uw zonen en uw dochters in hun oren hebben, af, en breng ze bij mij. Hij nam ze van hen aan, ...en maakte een gegoten stierkalf. Toen zeiden zij: Dit zijn uw ‘goden’, Israëel, die u uit het land Egypte geleid hebben. ...en Aäron kondigde aan: Morgen is er een feest voor Jahweh!’

(Ex.32:1-6 selectie)

- ❖ **Israel pleegt hier geen ‘afgoderij’ door ‘vreemde goden’ te dienen!**
- ❖ Het maken van dit ‘beeld’ is in de kern ook *niet de reden waarom Jahweh furieus is...*

GENESIS

וַיִּשְׁבַּע יְהוָה וַיֹּאמֶר
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם
וְאֶת הָאָרֶץ וְאֶת הַיָּם
וְאֶת כָּל הַיְּבֵשׁוֹת
וְאֶת כָּל הַיְּבֵשׁוֹת
וְאֶת כָּל הַיְּבֵשׁוֹת

De achtergrondwereld van Genesis

Ba 'zweeft' over een dode man, uit een papyrus van het Dodenboek; in het British Museum

Ramses II brengt een plengoffer van gewijd water en een wierookoffer aan Ptah

GENESIS

De achtergrondwereld van Genesis

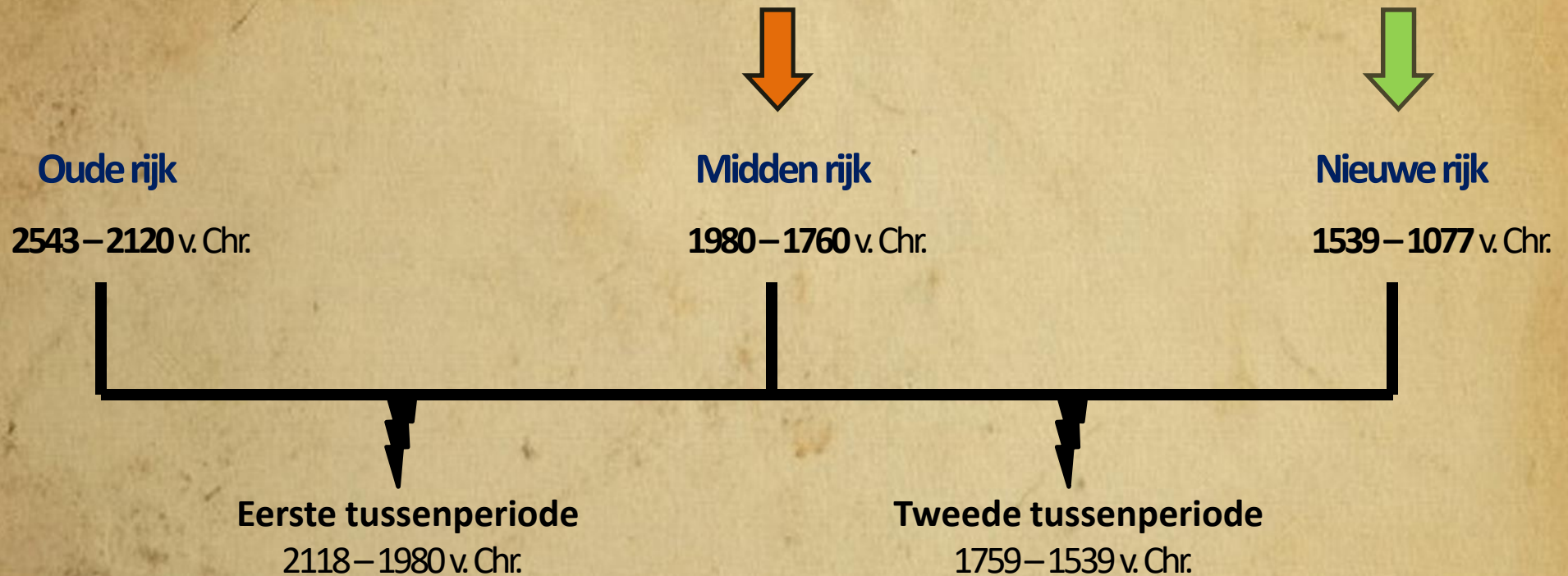
‘Toen het volk zag dat het lang duurde voor Mozes van de berg afdaalde, kwam het volk bijeen bij Aäron, en zij zeiden tegen hem: Sta op, maak voor ons ‘goden’ die vóór ons uit gaan, want die Mozes, de man die ons uit het land Egypte geleid heeft – wij weten niet wat er met hem gebeurd is. En Aäron zei tegen hen: Ruk de gouden ringen die uw vrouwen, uw zonen en uw dochters in hun oren hebben, af, en breng ze bij mij. Hij nam ze van hen aan, ...en maakte een gegoten stierkalf. Toen zeiden zij: Dit zijn uw ‘goden’, Israëel, die u uit het land Egypte geleid hebben. ...en Aäron kondigde aan: Morgen is er een feest voor Jahweh!’
(Ex.32:1-6 selectie)

- ❖ De mogelijke tijdsperiode van de Exodus → 1447-45 v. Chr. ↔ 1290 - 60 v. Chr.
- ❖ Late datering → Bijbelse aanwijzingen ↔ vroege datering → archeologische aanwijzingen
- ❖ Vroege datering → Ramses II → de Exodus
- ❖ Late datering → Thoetmoses III (verdrukking) → Amenhotep II → de Exodus
- ❖ **Beide dateringen** vallen binnen de periode van ‘**het nieuwe rijk**’ +/- 1539 - 1077 v. Chr.

GENESIS

Drie voornaamste periodes van bloei

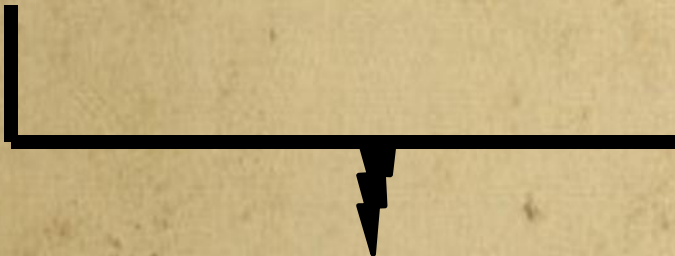
GENESIS

Drie voornaamste periodes van bloei

Oude rijk

2543 – 2120 v. Chr.

Eerste tussenperiode

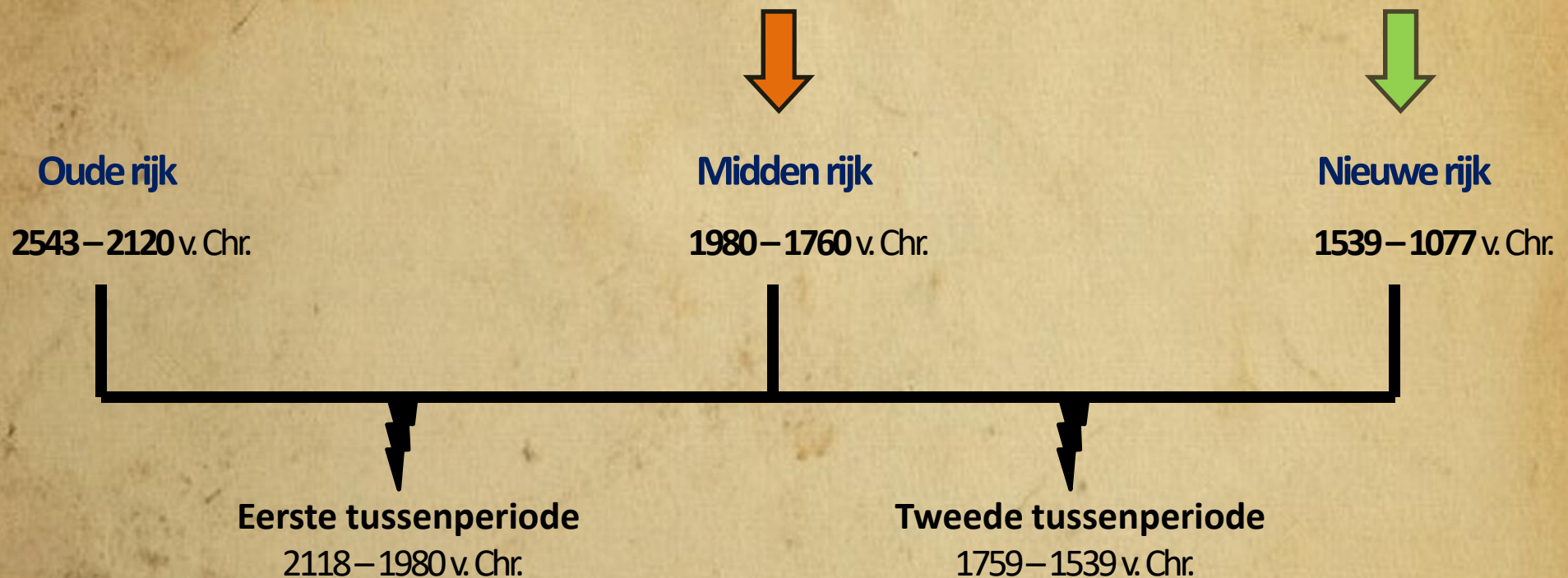
2118 – 1980 v. Chr.

GENESIS

Drie voornaamste periodes van bloei

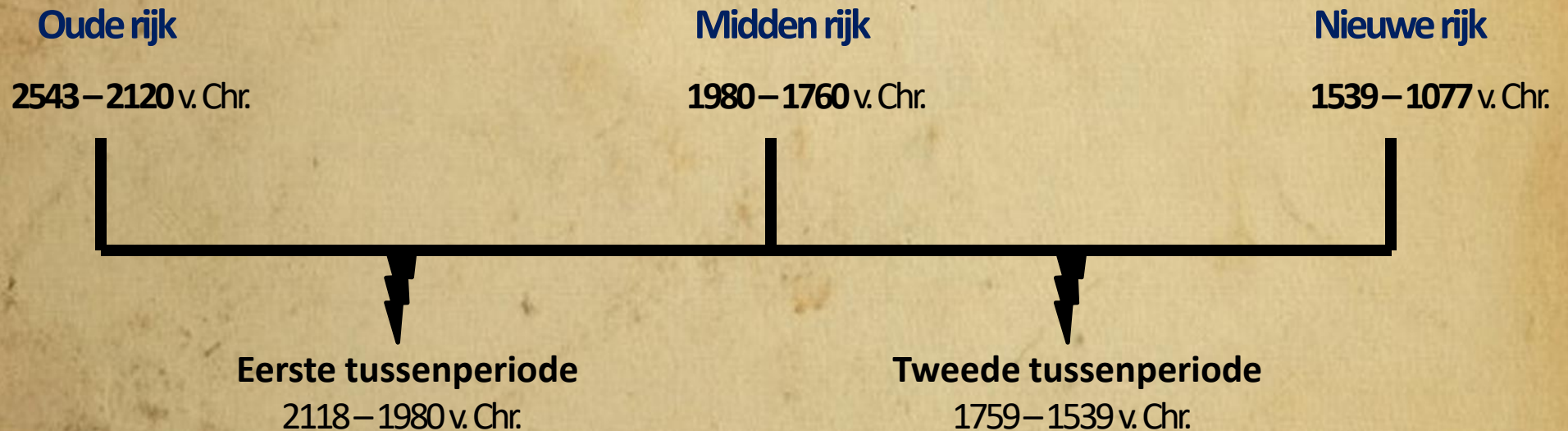

'Toen trad er in Egypte een nieuwe koning aan, die Jozef niet gekend had. Hij zei tegen zijn volk: Zie, het volk van de Israëlieten is talrijker en machtiger dan wij. Kom, laten wij er verstandig tegen optreden, anders zal het talrijk worden en, mocht het zijn dat er een oorlog uitbreekt, dan zal het zich ook bij onze vijanden aansluiten, tegen ons strijden en uit het land wegtrekken.' (Ex.1:8-10)

GENESIS

Drie voornaamste periodes van bloei

'En toen het jongetje groot geworden was, bracht zij hem bij de dochter van de farao, en hij werd haar tot zoon.' (Ex.2:10)

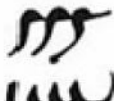

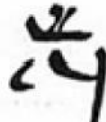

En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van de Egyptenaren en was machtig in zijn woorden en werken.' (Hd.7:22)

GENESIS

Drie voornaamste periodes van bloei

Oude rijk
2543 – 2120 v. Chr.

Hieroglyphs	Hieratic	Hieroglyphs	Hieratic	Hieroglyphs	Hieratic
					
					
					

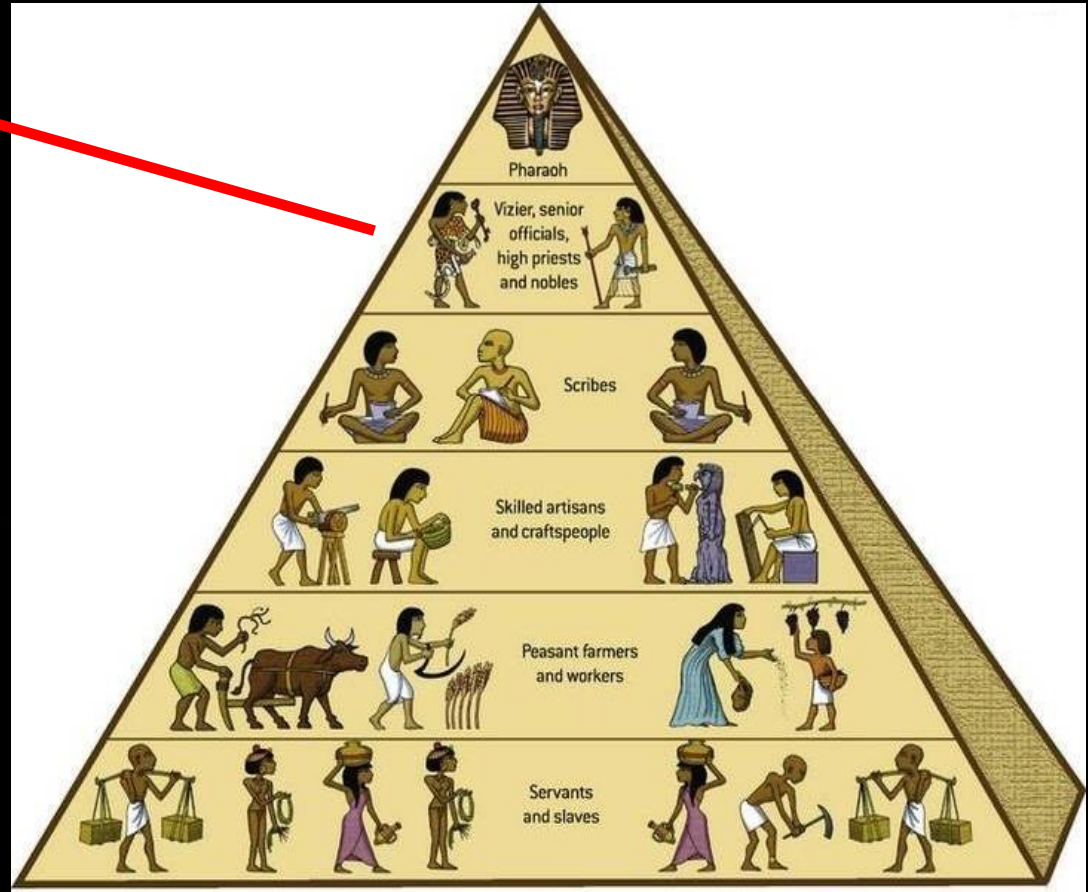
Nieuwe rijk
1539 – 1077 v. Chr.

'En toen het jongetje groot geworden was, bracht zij hem bij de dochter van de farao, en hij werd haar tot zoon.' (Ex.2:10)

En Mozes werd onderwezen in alle wijsheid van de Egyptenaren en was machtig in zijn woorden en werken.' (Hd.7:22)

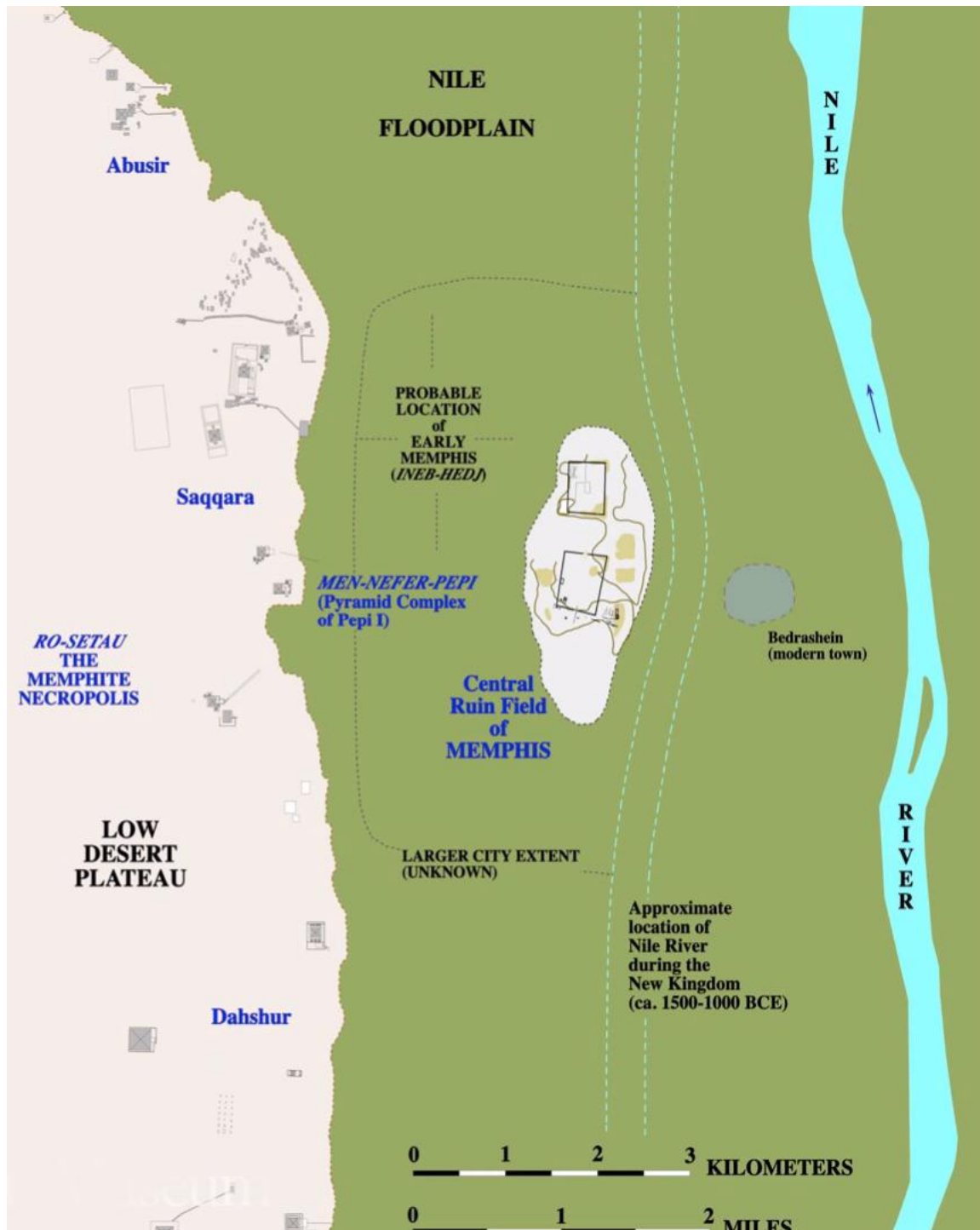

Memphis, in de Bijbel beter bekend als 'Nof'
Heliopolis, in de Bijbel beter bekend als 'On' (Gen.41:45)

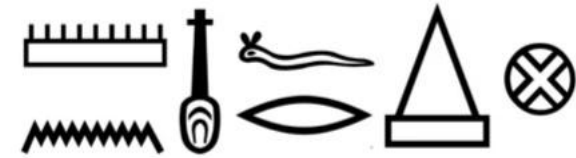

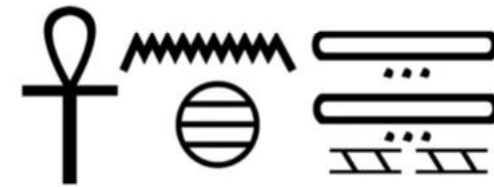
Reconstructie van Memphis

Ineb-Hedj, "The White Wall"

Men-Nefer, = "Memphis"

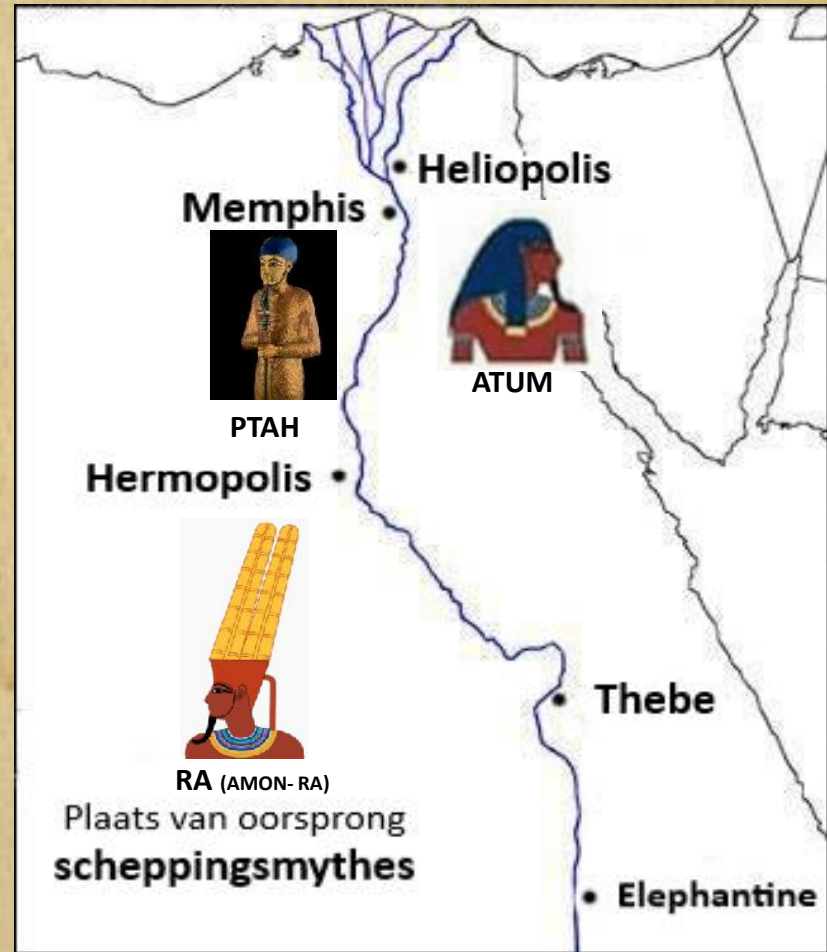

Ankh-Tawy,
"The Life of the Two-Lands"

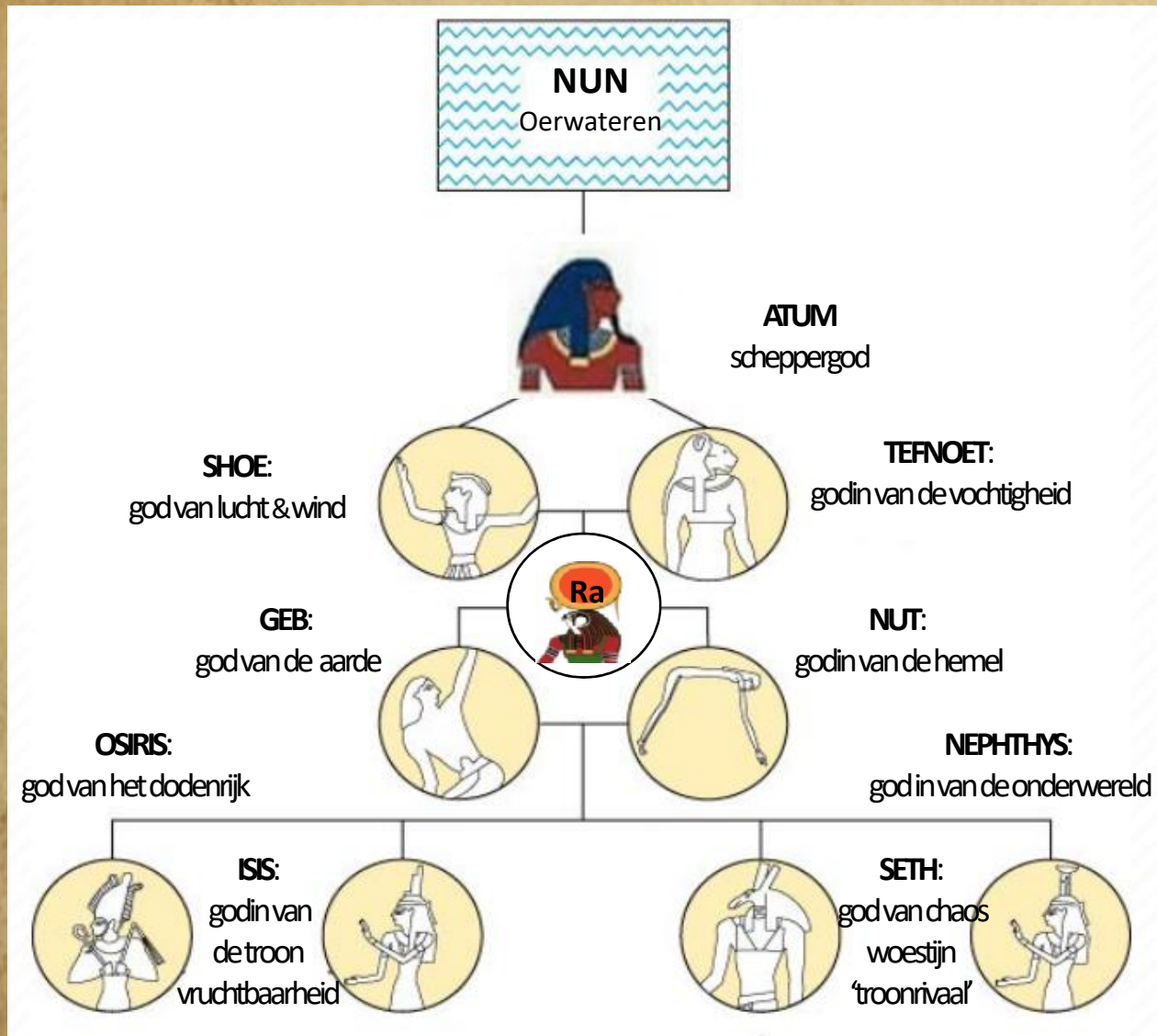

Hut-Ka-Ptah,
"The Temple of the Spirit of Ptah"
→ "Aegyptus" (Greek) → "Egypt"

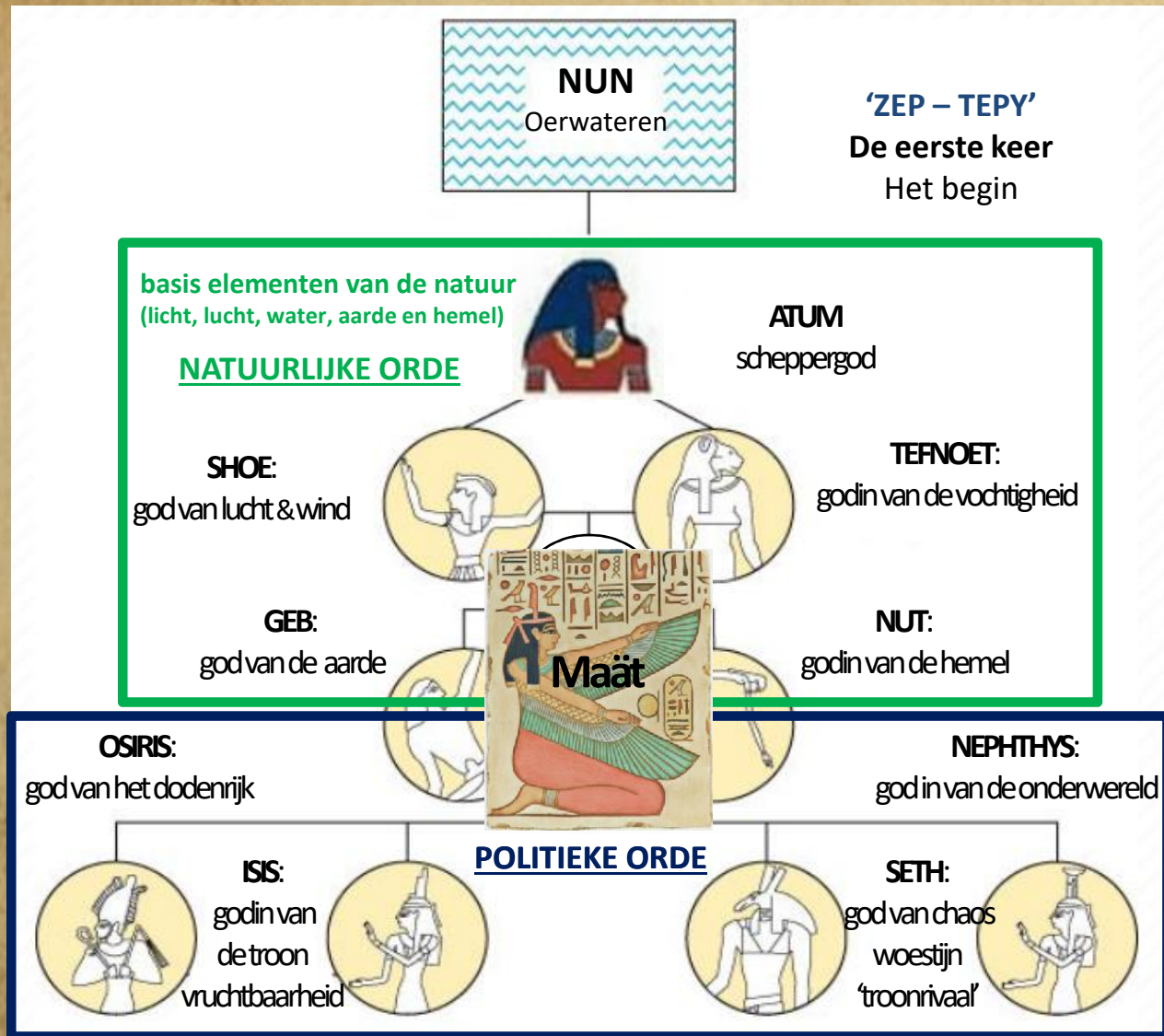

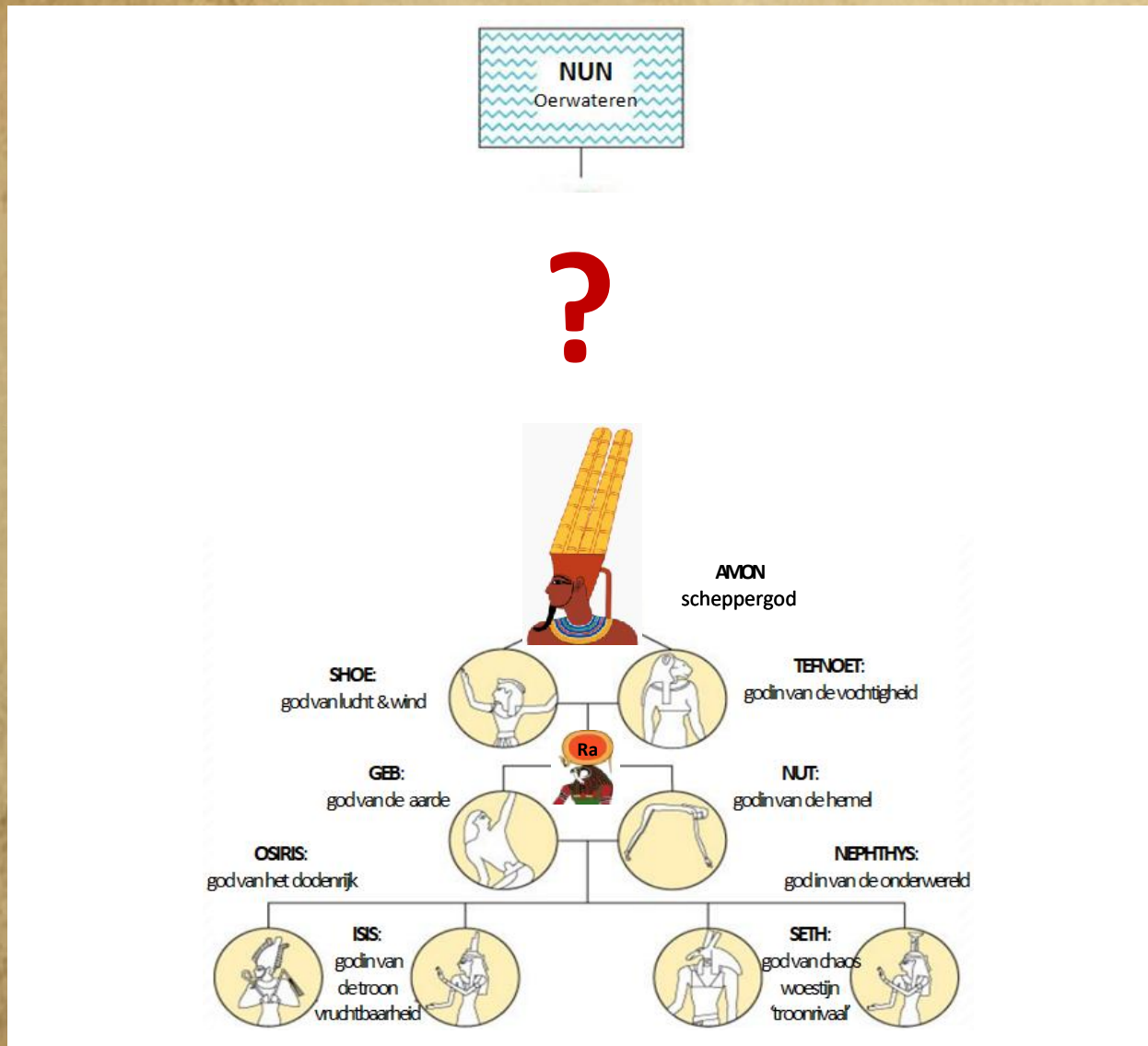
Helicopolis en de 'negen'

Heliopolis en de 'negen'

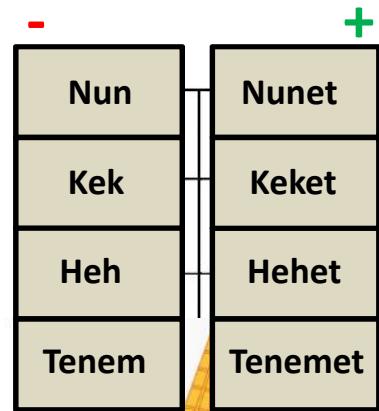
Hermopolis en de 'acht'

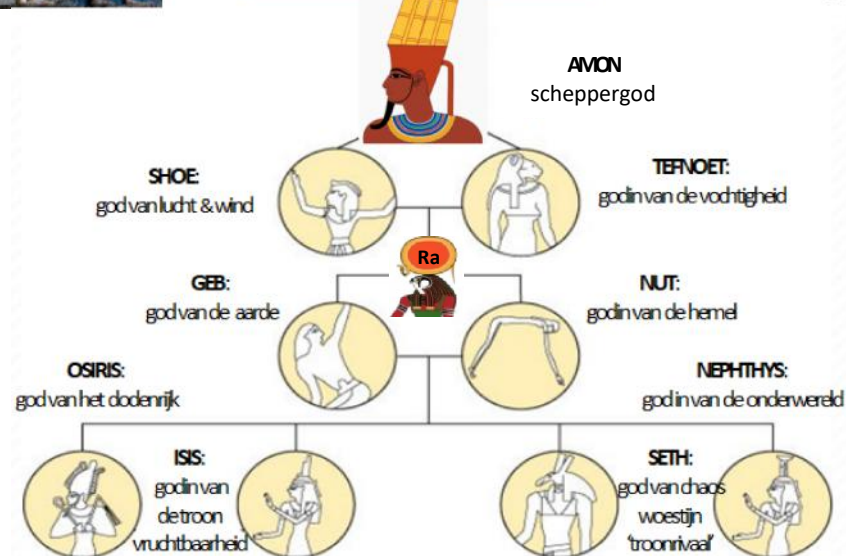
Hermopolis en de 'acht'

De oergoden

De vaders en moeders van de schepping uit wie het licht is ontstaan

- Oerwateren/vloed
geen stabiliteit
- Duisternis
oneindige duisternis/donkerheid
- Eindeloosheid
grenzeloos, onbepaald, vormeloos
- Doelloos
zonder richting, dolende

Hermopolis en de 'acht'

Nun	Nunet
Kek	Keket
Heh	Hehet
Tenem	Tenemet

- Oerwateren/vloed
geen stabiliteit
- Duisternis
oneindige duisternis/donkerheid
- Eindeloosheid
grenzeloos, onbepaald, vormeloos
- Doelloos
zonder richting, dolende

Genesis

In het begin schiep God de hemel en de aarde.

De aarde nu was **woest en leeg** (Heh & Hehet),
en **duisternis** (Kek & Keket) lag over **de watervloed** (Nun & Nunet);
en de **Geest van God** (Ba) 'zweefde' boven het water.

(Tenem & Tenemet) zonder richting, doel of functie

Memphis en 'Ptah'

'Zie, elk woord van de god (Ptah) is ontstaan door de gedachten van het hart (de geest) en het bevel door de tong. (spraak)' (lijn 56, 57)

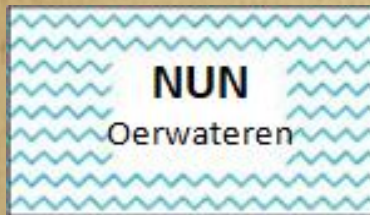
Door het Woord van Jahweh is de hemel gemaakt, door de Geest van Zijn mond heel hun legemacht. (Ps.33:6)

'Zo wordt van Ptah gezegd: 'Hij die alles heeft gemaakt en de goden heeft geschapen'. En hij is Ta-tenen (verrezen land), die de goden baarde, van wie alles voortkwam, voedsel, voorzieningen, goddelijke offers, alle goede dingen.

Zo wordt erkend en begrepen dat hij de machtigste van de goden is. Ptah, was dus tevreden nadat hij alle dingen had gemaakt, en alle goddelijke woorden had gesproken.' (lijn 58b, 59)

Ptah, Egypte is zijn tempel..

Nun	Nunet
Kek	Keket
Heh	Hehet
Tenem	Tenemet

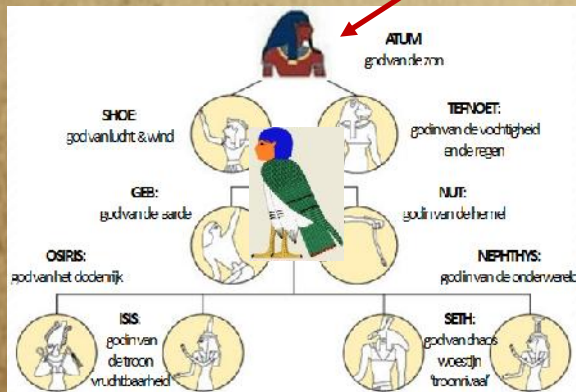
De goden die in Ptah zijn ontstaan:

Ptah op de grote troon, -----.

Ptah - Nun, de vader die Atum maakte.

Ptah - Nunet, de moeder die Atum baarde

Ptah de grootste, is hart en tong van de Negen (lijn 48-52a)

'Want in Hem leven wij,
bewegen wij ons en zijn wij,
zoals ook enigen van de dichters
onder u hebben gezegd...'

(Hd. 17:28 citaat uit Epimenides over Zeus / Atum)

Memphis en Genesis

Shabaka steen

1. Conditie vóór de schepping: levenloze chaos
2. Geest/ wind (ba van Ptah) beweegt over het water
3. Woord van Ptah creëert Atum (licht)
4. De oerheuvel rijst op 'in het midden van Nun'
5. Procreatie: lucht (Shu) toen Nut werd opgeheven
6. Vorming van het droge (Geb) door scheiding
7. Zon is geschapen om wereld te regeren, beeld van Ra
8. Aarde ontspruit planten, vissen, vogels, landdieren
9. Creatie van godsbeelden, cultus citaten, voedseloffers
10. Ptah voltooit zijn activiteit en rust tevreden

Genesis 1:1 – 2:3

1. Conditie vóór de schepping: levenloze chaos
2. Geest/ wind (Elohim) beweegt over het water
3. Woord van Elohim creëert licht
4. Uitspansel rijst op 'uit het midden' van de wateren
5. De wateren 'boven' creëren het hemelruim (lucht)
6. Vorming van het droge door samenvloeiing wateren
7. Creatie van planten ... later vissen, vogels, landdieren
8. Zon & maan om dag / nacht , getijden te markeren
9. Creatie van Gods beeld, voedsel & gezag verleend
10. Elohim voltooit zijn activiteit en rust tevreden

The image features a stone wall with a central horizontal band of cracked, reddish-brown earth. The word "GENESIS" is written in large, yellow, block letters across this band. The stone wall is composed of irregular, light-colored stones with dark mortar. The central band is a horizontal strip of reddish-brown earth with a cracked, cracked texture, resembling parched soil. The word "GENESIS" is written in large, yellow, block letters across this band. The letters are slightly weathered and have a textured appearance, as if they are carved into or painted on the cracked earth. The overall composition is symmetrical and visually striking due to the contrast between the stone, the cracked earth, and the bright yellow text.

GENESIS